

Tanegység elnevezése, kódszáma:

Történelemtanítás elmélete (történelemdidaktika) BMNTÖ11900M
Előadás

Az oktató neve:

Kaposi József István

Az óra megtartásának ideje és helye:

Hétfő 8.30-10.00
Catharineum 003

Az előadások célja:

Az előadás célja, hogy a hallgatók megismerjék a történelmi múlt feldolgozásának koronként különböző jellemzőit és formáit. Ennek keretében fontos, hogy a hallgatók képet kapjanak a történelmi munka sajátosságairól, jellemző módszereiről. Megismerjék a történelmi tanulás sajátosságait, a történelem didaktika hídszerepét a szaktárgyi ismeretek és az általános pedagógiai között. Feldolgozzák és értelmezzék az elmúlt évtized történelem tanításának tartalmi és didaktikai változásait, jellemzőit. Tisztában legyenek a történelemtanítást meghatározó jogi és pedagógiai dokumentumok tartalmaival és szándékaival. Felismerjék a történelemtanítás kultúra közvetítő szerepét, illetve feldolgozzák a pedagógiai kutatás meghatározó eszközeit. Kitekintésük legyen a történelemdidaktika nemzetközi jellemzőire, különös tekintettel az Európai Unióra.

Módszerek:

Tanári előadás; bizonyos metodikai elemek Power Point-ban illetve ábrakon, sokszorosított anyagokon történő szemléltetése; szükséges dokumentumok (tanterv, érettségi követelmények) elemző tanulmányozása;

Tematika

1. február 11. Mi a történelem? A múlt értelmezésének kérdései
2. február 18. A tudásfelfogás változásai
3. február 25. A tanítási és tanulási stratégiák
4. március 4. A történelemtanítás általános funkciói, módszerei
5. március 11. A történelmi gondolkodás fejlesztése
6. március 18. A történelem tantervek, tantervtípusok, taxonómiák,
7. április 8. Tartalmi szabályozás Magyarországon (NAT, Kerettantervek)

- 8. április 15. A vizsgakövetelmények jellemzői, funkciói
- 9. április 22. A történelemérettségi alapelvei, tapasztalatai
- 10. április 29. Tankönyvelméleti kérdések
- 11. május 6. Interaktív és reflektív tanítási módszerek
- 12. május 13. Új feladattípusok a történelemtanításban.

Követelmény, az értékelés alapja:

- Dolgozzák fel a történelem és pedagógiai tudományban végbement szemléleti változások jellemzőit.
- Tekintsék át az európai történelemtanítás jellemzőit
- Ismerjék meg a történelemdidaktika értelmezésének kereteit.
- Ismerjék meg a tananyag kiválasztás kritériumait, a tantervek és vizsgakövetelmények jellemzőit.
- Dolgozzák fel az új történelemérettségi jellemzőit és hatásait.
- Ismerjék meg a tankönyvelemzés szempontjait
- Legyenek tisztában az új tanítási módszerekkel
- Félév végi kollokvium

Kollokviumi tematika

1. A történettudomány változásai, új trendek és jellemzők
2. Paradigmaváltás a tudásfelfogásban
3. A történelemdidaktika értelmezése
4. Az új történelemtanítás általános funkciói
5. A tanítási és tanulási stratégiák jellemzői,
6. A tartalmi szabályozás kérdései: tantervek, vizsgakövetelmények
7. Az Ember és Társadalom műveltségterület szabályozása a Nemzeti Alaptantervekben (1995 és 2012)
8. A kerettantervek funkciói és jellemzői
9. Az új történelemérettségi vizsgakövetelmények jellemzői, felépítésük
10. A tankönyvek minőségi kritériumai
11. A feladatok funkciói, jellemzői a tananyag feldolgozásában
12. Új feldolgozási módszerek (projekt, kooperatív tanulás)

A kollokvium (szóbeli vizsga)

A szóbeli vizsgán két feladatot kell a hallgatónak megoldani. Az első feladat az előadás, illetve szeminárium tematikájához kapcsolódó elméleti kérdés kifejtését várja el. A második feladat keretében a vizsgán kapott tankönyvrészlet vagy információforrás (szöveg, kép, ábra stb.) alapján kell feldolgozási módszereket kidolgozni.

Bibliográfia:

Alapdokumentumok:

Nemzeti Alaptanterv, Magyar Közlöny, 2012. évi 66. szám, Melléklet a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelethez

http://www.kaposijozsef.hu/wp-content/uploads/2012/09/MK_NAT_2012.pdf

Régi Nemzeti Alaptantervek (1995, 2003, 2006)

1995., 130/1995. Korm. rendelet

2003., 243/2003. Korm. rendelet

2006. 202/2007. korm. rendelet)

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99500130.KOR

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0300243.KOR

A kerettantervek (2012)

51/2012 Kormányrendelet – <http://kerettanterv.ofi.hu/>

A kerettantervek (2000)

28/2000 Kormányrendelet

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0000028.OM

Az érettségi vizsga általános és részletes követelményei (2005)

100/97. Korm. rendelet

40/2002 OM rendelet

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99700100.KOR

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0200040.OM

Egy új középiskolai tankönyvcsalád illetve feladatgyűjtemény ismerete

Kötelező irodalom:

Az előadásokon elhangzottak vázlata (PPKE Ped. Intézet honlap)

Vajda Barnabás: Forgácsok egy új történelemdidaktikából I. Óratervezés: a tevékenységek operacionalizációja és taxonómiája;

<http://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2010/12/vajda-barnabas-forgacsok-egy-uj-tortenelemdidaktikabol-i-oratervezes-a-tevekenysegek-operacionalizacioja-es-taxonomiaja-01-04-02/>

Fischerné Dárdai Ágnes: Történelemtanítás Magyarországon a XXI. század elején (Helyzetkép és perspektíva);

<http://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2010/02/fischerne-dardai-agnes-tortenelemtanitas-magyarorszagon-a-xxi-szazad-elejen-helyzetkep-es-perspektiva/>

Kaposi József: Az új történelemvizsga fejlesztésének hazai és nemzetközi kutatási kontextusa; <http://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2010/02/kaposi-jozsef-az-uj-tortenelemvizsga-fejlesztesenek-hazai-es-nemzetkozi-kutatasi-kontextusa/>

Történelemtanítás, történelem-szaktanársági portál,

<http://www.tortenelemtanitas.hu/>

F. Dárdai Ágnes: A Történelmi tanulás sajátosságai, *in*: Történelmi megismerés – történelmi gondolkodás. I.-II. kötet. A történelemtanári továbbképzés kiskönyvtára XLI., Budapest, 2006.

<http://www.lib.pte.hu/konyvtarrol/munkatarsaink/dardai/publikaciok/text/book/rtf/dardai01.rtf>

Kaposi József: Változás az állandóságban – az új történelemérettségi. Új érettségi Magyarországon, Honnan, hová, hogyan? Egy folyamat állomásai, OKI, 2006.

http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=cikk&kod=Uj_Erettsegi-04_Kaposi_Valtozas

Az érettségiről tanároknak történelem, OKI, 2003 Szerk.: Kaposi József (<http://www.okm.gov.hu/letolt/kozokt/erettsegi2005/tanaroknak/tortenelem/tortenelem.htm>)

F. Dárdai Ágnes – Kaposi József: Merre tovább történelemérettségi? Javaslatok az új történelemérettség továbbfejlesztésére, Új Pedagógiai Szemle, 2006. október, <http://www.ofi.hu/tudastar/dardai-agnes-kaposi>

Kaposi József: Széljegyzetek a történelemtanítás gyakorlatának alakulásáról. *Új Pedagógiai Szemle*, 2010. 3-4. 69-92. p

http://www.epa.hu/00000/00035/00140/pdf/EPA00035_upsz_2010_3-4_069-092.pdf

Kaposi József: Történelmi gondolkodás fejlesztése. In: Bencéné Fekete Andrea (szerk.): *Lehetőségek és alternatívák a Kárpát-medencében: Módszertani tanulmányok*. Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kara, 2011., 357-366. p.

Sávoly Mária: A történelemoktatás erkölcs nevelő szerepéről, Mester és tanítvány 2004. 1. szám.

Knausz Imre: Évszámokon innen és túl... Megújuló történelemtanítás. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2001.

Feldolgozandó irodalom:

Történelemelmélet I-II. szerk.: Gyurgyák János - Kisantal Tamás Osiris Kiadó és Szolgáltató Kft. 2006.

Az iskolai műveltség szerk.: Csapó Benő Osiris Kiadó, Budapest. 2002.

Báthory Zoltán: Tanulók, iskolák, különbségek, Okker Oktatási Kiadó, Budapest, 2000.

Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe, szerk. Falus Iván, Műszaki Tankönyvkiadó, Budapest, 2000.

Jelentés a magyar közoktatásról (A tartalmi szabályozásról szóló fejezet) 2000., 2003., 2006. OKI, Budapest.

2000: <ftp://www.oki.hu/jelentes2k/jelentes2000.pdf>

2003: <http://mek.niif.hu/01300/01399/html/index.htm>

2006: <http://www.ofi.hu/tudastar/jelentes-magyar/jelentes-magyar-090617-4>

Kerettantervi kézikönyv, NTK-Konsept, 2001. Budapest. (3-11.o.)

Kojanitz László: A tankönyvek minőségének megítélése (Iskolakultúra 2007/6.-7.)
www.commitment.hu/download.php?ctag=download&docID=317

Sávoly Mária: A történelmi idő- és térbeli egység néhány aktuális vonatkozása a történelemoktatásban. IN: Történelemmethodikai műhelytanulmányok. Szerk: V. Molnár László Bp. Tárogató kiadó, 1996.

Katona – Ládi – Széplaki – Szombatiné szerk.: A tanári mesterség gyakorlata (Tanárképzés és tudomány) (Tankönyvkiadó, ELTE Tanítóképző Kar, 2003)